

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 335/05-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 10. februára 2006 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Juraja Babjaka a Eduarda Báránaya prerokoval sťažnosť R. M., K., zastúpenej advokátom JUDr. Ing. P. H., K., ktorou namietala porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Košice II v konaní sp. zn. 17 C 968/99, a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo R. M. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 17 C 968/99 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Košice II **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 17 C 968/99 konať bez zbytočných prietáhov.

3. R. M. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré jej je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Košice II je povinný nahradiť R. M. trovy právneho zastúpenia v sume 5 300 Sk (slovom päťtisícristo slovenských korún) na účet právneho zástupcu JUDr. Ing. P. H. do pätnástich dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. septembra 2005 doručená sťažnosť R. M., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. Ing. P. H., K., ktorou namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní sp. zn. 17 C 968/99.

Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 335/05-7 z 30. novembra 2005 prijal sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie.

Predseda okresného súdu sa na základe výzvy ústavného súdu, ktorá mu bola doručená 18. januára 2006, vyjadril, že okresný súd netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom. Právny zástupca sťažovateľky vo vyjadrení doručenom ústavnému súdu 19. januára 2006 oznámil, že netrvá na verejnom pojednávaní pred ústavným súdom.

Z uvedeného dôvodu ústavný súd využil možnosť postupu podľa ustanovenia § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) a upustil od ústneho pojednávania, pretože

vzhľadom na charakter posudzovanej veci, v ktorej je rozhodujúci prehľad spisu, nemožno od ústneho pojednávania očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažovateľka vo svojej sťažnosti uvádza, že 4. septembra 1999 podala žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti proti odporcovi - mestu K. (ďalej len „odporca“) Okresnému súdu Košice I, kde bola vedená pod sp. zn. 24 C 660/98. Následne bola uvedená vec postúpená okresnému súdu, kde jej bola pridelená sp. zn. 17 C 968/99.

Sťažovateľka sa viackrát v rokoch 2000 až 2004 ústne informovala v kancelárii okresného súdu o priebehu a stave konania, čo však nevedlo k tomu, aby bolo v jej veci postupované bez zbytočných prietahov. Z uvedeného dôvodu sťažovateľka podala 13. júna 2005 predsedovi okresného súdu sťažnosť na prietahy v konaní. Predseda okresného súdu vo vyjadrení z 27. júna 2005 uviedol, že po prešetrení zistil dôvodnosť sťažnosti sťažovateľky a že v danom konaní skutočne došlo k prietahom. Sťažovateľka zároveň vo svojej sťažnosti uviedla, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo vo veci okresným súdom rozhodnuté.

S prihliadnutím na uvedené skutočnosti sťažovateľka vo svojom návrhu výroku rozhodnutia (petite) žiada, aby ústavný súd vyslovil porušenie jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní okresného súdu sp. zn. 17 C 968/99 a prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných prietahov. Zároveň sťažovateľka požaduje priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 60 000 Sk a náhrady trov právneho zastúpenia.

Ústavný súd výzvou z 9. januára 2006 požiadal predsedu okresného súdu, aby sa v zmysle ustanovenia § 29 ods. 6 zákona o ústavnom súde vyjadril k sťažnosti sťažovateľky. Predseda okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 20. januára 2006 uviedol prehľad úkonov vykonaných v danej veci a vyjadril sa, že *„Vzhľadom na vyššie uvedenú chronológiu vo veci vykonaných úkonov je nutné konštatovať, že v období rokov 2000 až 2005 došlo v konaní k prietahom. Poukazujem však*

na skutočnosť, že po podaní sťažnosti štátnej správe súdu dňa 22. júna 2005 určila konajúca sudkyňa termín pojednávania a vykonáva úkony, smerujúce k rozhodnutiu veci“.

II.

Ústavný súd na základe sťažnosti sťažovateľky, stanoviska predsedu okresného súdu, ako aj podrobného preštudovania spisu okresného súdu sp. zn. 17 C 968/99 zistil nasledovný priebeh a stav konania:

Sťažovateľka doručila 4. septembra 1998 Okresnému súdu Košice I žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti. Okresný súd Košice I vydal 23. septembra 1998 pokyn na postúpenie veci okresnému súdu z dôvodu miestnej nepríslušnosti podľa ustanovenia § 105 ods. 2 a 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“). Predmetná vec bola okresnému súdu doručená 23. októbra 1998.

Okresný súd vyzval prípismi z 2. novembra 1998 a 26. novembra 1998 sťažovateľku na doplnenie žaloby a predloženie písomností týkajúcich sa predmetu konania. Doručenie uvedených prípisov sťažovateľke nebolo vykázané, preto vydal okresný súd 8. januára 1999 pokyn na doručenie uvedeného prípisu sťažovateľke prostredníctvom Mestskej polície K.

Okresný súd vydal 17. marca 1999 pokyn na doručenie prípisov týkajúcich sa zistenia adresy trvalého pobytu sťažovateľky Mestskej evidencii pobytu obyvateľov K. a Centrálnej evidencii pobytu obyvateľov Slovenskej republiky Ministerstva vnútra Banská Bystrica (ďalej len „CEPO“). Odpoveď Mestskej evidencie pobytu obyvateľov K. bola okresnému súdu doručená 26. marca 1999 a odpoveď CEPO 29. marca 1999.

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 12. apríla 1999 žalobu o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti s prílohami, pričom zároveň požiadala aj o oslobodenie od súdnych poplatkov z dôvodu nepriaznivých majetkových pomerov.

Okresný súd vydal 5. augusta 1999 pokyn na pridelenie predmetnej veci do súdneho registra a 6. októbra 1999 vydal pokyn na doručenie výzvy sťažovateľke, aby v určenej lehote upresnila adresu sídla odporcu a označila jeho zástupcu. Doručenie uvedenej výzvy sťažovateľke nebolo vykázané, preto okresný súd vydal 9. novembra 1999 pokyn na opätovné doručenie tejto výzvy sťažovateľke. Sťažovateľka doručila okresnému súdu odpoveď na uvedenú výzvu 8. decembra 1999.

Okresný súd vydal 11. januára 2000 pokyn na doručenie žaloby sťažovateľky odporcovi na vyjadrenie v určenej lehote. Odporca doručil okresnému súdu vyjadrenie k žalobe 4. februára 2000. Okresný súd vydal 17. marca 2000 pokyn na doručenie vyjadrenia odporcu sťažovateľke. Sťažovateľka doručila okresnému súdu stanovisko k vyjadreniu odporcu 12. apríla 2000.

Okresný súd vydal 31. marca 2005 pokyn na doručenie výzvy sťažovateľke, aby v určenej lehote predložila potvrdenie o majetkových pomeroch za účelom rozhodnutia o oslobodení od súdnych poplatkov a uznesením č. k. 17 C 968/99-41 zo 16. mája 2005 zaviazal odporcu, aby sa v určenej lehote vyjadril k posudzovanej veci.

Sťažovateľka doručila okresnému súdu 22. júna 2005 oznámenie o zmene osobných údajov a sťažnosť na prieťahy v konaní. Odporca doručil okresnému súdu 24. júna 2005 vyjadrenie k predmetu konania. Okresný súd nariadil 22. augusta 2005 termín pojednávania na 5. október 2005 a vyzval sťažovateľku, aby v určenej lehote predložila písomnosti týkajúce sa predmetu konania.

Právny zástupca sťažovateľky doručil okresnému súdu 3. októbra 2005 vyjadrenie k predmetu konania s prílohami. Na pojednávaní 5. októbra 2005 okresný súd uznesením priznal sťažovateľke oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom zároveň vypovedali účastníci konania a pojednávanie bolo uznesením odročené na neurčito za účelom vyžiadania písomností týkajúcich sa predmetu konania.

Okresný súd pokynom zo 14. októbra 2005 požiadal Správu katastra K. o predloženie písomností týkajúcich sa predmetu konania. Právny zástupca sťažovateľky doručil okresnému súdu 11. októbra 2005 a 18. októbra 2005 vyjadrenia k predmetu konania s prílohami.

Okresný súd vydal 19. októbra 2005 pokyn na doručenie rovnopisu zápisnice z pojednávania 5. októbra 2005 odporcovi a prípisu právnomu zástupcovi sťažovateľky, aby v určenej lehote upresnil petit žaloby. Odporca doručil okresnému súdu 25. októbra 2005 písomnosti týkajúce sa predmetu konania.

Právny zástupca sťažovateľky doručil okresnému súdu 31. októbra 2005 upresnenie petitu žaloby. Odporca doručil okresnému súdu 8. novembra 2005 vyjadrenie týkajúce sa predmetu konania. Správa katastra K. doručila okresnému súdu 30. novembra 2005 písomnosti týkajúce sa predmetu konania.

Okresný súd vydal 21. decembra 2005 pokyn na doručenie vyjadrenia odporcu právnomu zástupcovi sťažovateľky, aby sa k nemu v určenej lehote vyjadril. Predmetný prípis bol okresným súdom vypravený 12. januára 2006. Uvedeným záznamom (č. l. 160) predmetný spis končí.

III.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha vyslovenia porušenia základného práva upraveného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov. V zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na

to, aby jeho záležitosť bola v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu, pričom nestačí, že štátny orgán vo veci koná (napr. rozhodnutia II. ÚS 157/02, I. ÚS 76/03, III. ÚS 192/05). Až právoplatným rozhodnutím, bez ohľadu na to, či vyznie v prospech alebo neprospech účastníka, sa vytvára právna istota. Preto na naplnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby všeobecný súd iba o veci konal a nerozhodol ju s účinkami právoplatnosti a prípadne vykonateľnosti svojho meritórneho rozhodnutia.

Základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa naplní, ako to konštantne ústavný súd vo svojich rozhodnutiach uvádza, až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (napr. rozhodnutia sp. zn. I. ÚS 10/98, I. ÚS 89/99, III. ÚS 127/03 a ďalšie).

Ústavný súd si pri výklade práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote. Z uvedeného dôvodu nemožno v obsahu týchto práv vidieť zásadnú odlišnosť (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 55/98, I. ÚS 28/01).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (napr. rozhodnutia sp. zn. II. ÚS 74/97, I. ÚS 70/98, II. ÚS 32/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 146/05) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníkov súdneho konania a postup samotného súdu.

Pokiaľ ide o kritérium „právna a faktická zložitosť veci“, ústavný súd konštatuje, že predmetom sporu je návrh na určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ide teda o vec, ktorá patrí po právnej stránke do štandardnej rozhodovacej agendy všeobecného súdnictva

s rozsiahlou judikatúrou v tejto oblasti. Rovnako ani skutkovú stránku danej veci ústavný súd neposudzuje ako zložitú, pretože v sporových konaniach sú protikladné stanoviská účastníkov konania obvyklé.

Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd v tejto súvislosti nezistil žiadnu okolnosť v správaní s'ťažovateľky, ktorou by prispela k zbytočným priet'ahom v konaní. S'ťažovateľka doručila predsedovi okresnému súdu 22. júna 2005 s'ťažnosť na priet'ahy v konaní, čím dala najavo nespokojnosť s rýchlosťou priebehu predmetného konania.

Ústavný súd však zároveň konštatuje, že v období od 2. novembra 1998 do 24. marca 1999 s'ťažovateľka nepreberaním zásielok a neurčením splnomocnenej osoby na prevzatie poštových písomností prispela k uvedenému predĺženiu posudzovaného konania, ktoré nemožno pripísať na ťarchu okresnému súdu.

Tretím hodnotiacim kritériom, ktorým ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu základného práva s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, bol postup samotného okresného súdu. Pri skúmaní skutočnosti, či v dôsledku postupu okresného súdu došlo k porušeniu vyššie uvedeného práva, ústavný súd zistil, že tomu tak je, a to bez existencie zákonnej prekážky (napr. rozhodnutie sp. zn. II. ÚS 3/00).

Ústavný súd s prihliadnutím aj na ustanovenie § 100 ods. 1 OSP vyhodnotil postup okresného súdu v obdobiach od 12. apríla 2000 do 31. marca 2005 (5 rokov) ako obdobie, v ktorom došlo nečinnosťou okresného súdu k zbytočným priet'ahom v posudzovanom konaní.

Predseda okresného súdu v stanovisku doručenom ústavnému súdu 20. januára 2006 uviedol, že z chronológie predmetnej veci vyplýva, že v konaní došlo k priet'ahom v období rokov 2000 až 2005, avšak zákonná sudkyňa po podaní s'ťažnosti na priet'ahy v konaní plynule vo veci koná, pričom výšku primeraného finančného zadosťučinenia ponecháva zároveň na zváženie ústavnému súdu.

Na základe uvedených dôvodov ústavný súd dospel k názoru, že bolo porušené základné právo s'ťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov v uvedenom období, tak ako jej ho zaručuje čl. 48 ods. 2 ústavy, a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie základných práv a slobôd vzniklo nečinnosťou, môže ústavný súd prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

S'ťažovateľka v petite svojej s'ťažnosti žiadala, aby ústavný súd po vyslovení porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru prikázal okresnému súdu konať v uvedenej veci bez zbytočných priet'ahov. Z uvedeného dôvodu ústavný súd vo výroku tohto rozhodnutia prikázal okresnému súdu postupovať v posudzovanom konaní bez zbytočných priet'ahov.

IV.

Pretože ústavný súd rozhodol o porušení označených práv s'ťažovateľky, zaoberal sa aj jej žiadosťou o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde „Ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadost'učinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha“.

Ústavný súd pri stanovení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vzal do úvahy obdobie nečinnosti okresného súdu, ktoré v tomto prípade tvorilo ucelené obdobie takmer 5 rokov (bez 12 dní), ako aj okolnosť, že sťažovateľka svojím správaním neprispela k zbytočným prieťahom v predmetnom konaní. Ústavný súd preto považuje sumu 60 000 Sk pre sťažovateľku za primeranú so zreteľom na konkrétne okolnosti posudzovanej veci.

Pri určení výšky primeraného finančného zadost'učinenia vychádzal ústavný súd zo záujmu ochrany ústavnosti a zo zásad spravodlivosti, o ktoré sa opiera Európsky súd pre ľudské práva, keď priznáva spravodlivé zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru aplikovaného na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa ústavný súd riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadost'učinenia nie je prípadná náhrada škody.

V súlade s ustanovením § 36 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom uhrádza účastník zo svojho. Na základe ustanovenia § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde, ktorý zakotvuje výnimku z tejto zásady, ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia, pretože ústavný súd rozhodol, že základné právo sťažovateľky bolo porušené, a teda mala vo veci úspech.

Pri výške náhrady trov právneho zastúpenia ústavný súd vychádzal z ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“), ktoré upravuje výšku odmeny za zastupovanie pred ústavným súdom, a podľa ktorého ak predmet sporu nie je oceníteľný peniazmi, odmena za jeden úkon je jedna šestina výpočtového základu. Predmetom konania pred ústavným súdom je ochrana základných práv a slobôd, ktorá nie je oceníteľná peniazmi.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Vzhľadom na skutočnosť, že dva úkony právnej služby boli realizované v roku 2005, ústavný súd vychádzal pri týchto úkonoch z oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky, podľa ktorého za prvý polrok 2004 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 15 008 Sk, preto ústavný súd priznal náhradu trov za dva úkony právnej pomoci každý v hodnote 2 501 Sk. Ústavný súd rozhodol aj o priznaní náhrady výdavkov na miestne telekomunikačné výdavky a miestne prepravné vo výške jednej stotiny výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z., t. j. dvakrát 150 Sk.

Právny zástupca sťažovateľky požadoval náhradu trov právneho zastúpenia v celkovej sume 5 300 Sk. Vzhľadom na to, že požadovaná suma neprekračuje sumu trov priznanú podľa predmetnej vyhlášky, ústavný súd priznal trovy právneho zastúpenia v sume 5 300 Sk, ktorú ústavný súd zaviazal uhradiť právnemu zástupcovi sťažovateľky okresný súd (ustanovenie § 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto nálezu.

V zmysle čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, je potrebné pod „právoplatnosťou rozhodnutia“ uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2006